

José Luis ARÓSTEGUI

Granados universitetas • University of Granada

ĮVERTINIMO PRIEŠTARAVIMŲ ATSKLEIDIMAS: MUZIKOS MOKYTOJO RENGIMO PROGRAMOS GRANADOS UNIVERSITETE ATVEJIS¹

UNCOVERING CONTRADICTIONS IN EVALUATION: THE CASE OF THE MUSIC EDUCATION PROGRAMME AT THE UNIVERSITY OF GRANADA¹

SANTRAUKA

Straipsnyje pateikiamas muzikos mokytojo rengimo programos Granados universitete įvertinimas. Pirmoje dalyje aptariamos europinė, nacionalinė ir universitetinė įvertinimo sistemos, kurių pagrindu buvo atliktas įvertinimas. Įvertinimo procesas apima keturių etapų duomenų rinkimo, interpretacijų kėlimo, išorinio įvertinimo ir galutinės ataskaitos rengimas atitinka svarbiausius šios įvertinimo sistemos rezultatus.

Antroje dalyje aptariami svarbiausi surinkti duomenys, siūlomos jų interpretacijos ir rekomendacijos įvairiems universiteto padaliniais bei bendruomenėms siekiant pagerinti studijų programos kokybę. Trys įvertinimui pateiktos sritys – tai dėstymas, tyrimai bei įranga ir teikiamos paslaugos.

Paskutinėje dalyje pristatomi asmenine patirtimi paremti apmąstymai apie kokybę ir dalyvavimą įvertinimo procese. Tikslas, kurio siekta įvertinimu buvo labiau orientuotas į rezultatyvumą (*efficiency*), nei į kokybę. Nors studentų, akademinio personalo ir kitų darbuotojų dalyvavimas įvertinime nebuvo aktyvus, galima daryti išvadą, kad jis paskatino juos įsitraukti į bendrą veiklą.

PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ APIBRĖŽIMAI

- *Rezultatyvumas* – produktai ir rezultatai, kuriuos dažniausiai galima išmatuoti ir kurie siekiami ir pasiekiami apgalvotai bet kokiomis priemonėmis.

- *Kokybė* – kolektyvinė ir asmeninė kokybė išplaukia iš komforto, iš pasitenkinimo, iš laimės. Kokybė susiformuoja ne kaip kokio nors objekto savybės, bet iš santykio su tuo objektu. Kad ir koks sudėtingas būtų kokybės charakterizavimas, jos esmė glūdi patirtyje (R. Stake, 2001).

- *Dalyvavimas* – dalijimasis veikla ar veikimas kartu su kitais, identifikuojant save su kolegomis – grupės ar bendruomenės nariais.

- *Objektyvus* – priešingas subjektyviam, bet kokia problema, išskirta iš bendro konteksto ir tikėtina esanti neutrali ir universal.

ABSTRACT

This paper reports the evaluation carried out on the Music Teacher Education programme at the University of Granada. The first section deals with the European, national and university framework in which that evaluation was done. The four-stage methodology for collecting data, raising interpretations, external evaluation, and final report preparation corresponds to the main consequence of that framework.

In the second part I discuss the main data collected, interpretations suggested, and recommendations raised to different university establishments and communities in order to improve the quality of this syllabus. The three purviews evaluated were teaching, research, and facilities and services provided.

In the final section I present my reflections about quality and participation in evaluation that this experience suggests to me. Efficiency rather than quality is the aim pursued. Despite the low participation that students, faculties and staff members have had in this evaluation, I conclude that evaluation promoted actors' involvement.

DEFINITIONS KEY WORDS

- *Efficiency*: products and results, usually measurable, pursued intentionally and obtained by no matter what means.

- *Quality*: "collectively and personally, quality comes out of comfort, out of contentment, out of happiness. Quality emerges not as a property of some object but out of experience with that object. No matter how complex the characterisation of quality, its origins are rooted in experience." (Stake, 2001).

- *Participation*: the act of sharing or acting with others when there is identification with other peer-members which conforms a group or community.

- *Objective*: (as opposed to subjective) any issue when it is considered independently of its context, thus believed as neutral and universal.

ĮVADAS

Šiuo metu įvertinimas tampa aktualia problema Europos Sąjungos valstybiniuose universitetuose. Maastrichto sutarties, numatančios sienų tarp šalių panaikinimą įvairiais aspektais, įgyvendinimas ir privačių universitetų skaičiaus augimas skatina įvertinimo procedūrų įgyvendinimą. Šiame straipsnyje aptarsiu šias įtakas muzikos mokytojo rengimo programos įvertinimo procesui. Ši programos įvertinimą inicijavo Ispanijos universitetų taryba bei pats Granados universitetas. Aptarsiu kai kurias įvertinimo proceso charakteristikas, pagrindinius surinktus tyrimų duomenis, pasiūlymus studijų programų kokybei gerinti ir pateiksime savo refleksijas apie įvertinimo kokybę ir dalyvavimą įvertinimo procese.

Įvertinimo procesas bus aptartas pasitelkiant naujus aukštojo mokslo įvertinimo žemyninėje Europoje standartus ir iškeliant dvi kritines šiuolaikinio institucinio įvertinimo problemas: (1) skatinimas dalyvauti bei dalyvių pasipriešinimas ir (2) oficialiai palaikoma kokybės sąvoka, kur labiau akcentuojamas rezultatyvumas, o ne kokybė. Granados universiteto muzikos mokytojo rengimo programos įvertinimo aprašymas bus panaudotas kaip kultūrinis kontekstas bandant išnagrinėti skirtingų dalyvavimo bei kokybės prasmų, kurias išvelgia dalyviai ir suinteresuoti asmenys, prieštaravimus.

1 OFICIALŪS METMENYS IR METODIKA

Aukštojo mokslo įvertinimas Ispanijoje yra aktualus klausimas, darantis įtaką keturių lygmenų institucijoms: Europinio, nacionalinio, regioninio ir universitetinio. Universitetų taryba – nacionalinė institucija, kurią sudaro visų Ispanijos universitetų rektoriai, – pademonstravo pirmąsias pastangas 1992 m. 1995 m. buvo vykdomas europinis žvalgomasis tyrimas siekiant įvertinti aukštojo mokslo kokybę. Tyrimas „*pademonstravo informacijos pasidalijimo ir patirties plėtotės svarbą kokybės užtikrinimo procese*“.² Tais pačiais metais buvo parengtas pirmasis planas kokybei Ispanijos universitetuose skatinti (*Ministerio de educación y ciencia, 1995*). Tai buvo penkerių metų programa, kuria buvo siekiama trijų tikslų: sukurti universitetų kokybės kultūrą, įsteigti kokybės užtikrinimo agentūras daugelyje universitetų ir įgyvendinti agentūrų veiklą padedant kai kurių regionų valdžiai.³

1998 m. ši penkerių metų programa buvo integruota į naują iniciatyvą, kurią pasiūlė Europos kokybės užtikrinimo tinklas (ENQA), siekdamas skatinti aukštojo mokslo įvertinimą. Šio tinklo tikslas „*skleisti informaciją, patirtį, gerąją praktiką ir plėtoti kokybės vertinimą bei kokybės užtikrinimą aukštojo mokslo sistemoje tarp suinteresuotų šalių: visuomeninių organizacijų, valdžios įstaigų, aukštojo mokslo institucijų ir kokybės užtikrinimo agentūrų*“.⁴ Šiai idėjai impulsą suteikė Europos Tarybos rekomendacijos dėl bendradarbiavimo tarp aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimo srityje⁵ ir Bolonijos deklaracija.⁶ Penktasis šių rekomendacijų teiginys ragina tobulinti bendradarbiavimą Europoje, apibrėžti kriterijus ir metodus, leidžiančius atlikti aukštojo mokslo įvertinimo įvairiose Europos šalyse palyginimą ir tuo remiantis užtikrinti aukštojo mokslo kokybę. Antrasis

INTRODUCTION

Evaluation in European Union public universities is becoming an emerging issue in these days. The implementation of Maastrich Treatment – which implies the eradication of borders among countries in many aspects – and the increase in private universities evoke the implementation of evaluative procedures. In this paper I will discuss these influences on evaluation of the Music Teacher Education Syllabus at the University of Granada. This evaluation is promoted by the Council of Universities of Spain, as well as by the University of Granada itself. I will discuss some characteristics of the evaluative process, the main data collected, suggestions that have been raised in order to improve the quality of this syllabus, and my reflections about quality and participation in evaluation.

My discussion of this evaluation process will be concerned both with an illustration of the new standards in the evaluation of higher education in continental Europe, and with the discussion of two critical issues in contemporary institutional evaluation: (1) the promotion of participation and participant resistances, and (2) the concept of quality officially supported, focused more on efficiency than on quality. I will use the description of this music education programme evaluation at Granada as cultural context in order to work through the contradictions in the different meanings of participation and of quality that participants and stakeholders behold.

1 OFFICIAL FRAMEWORK AND METHODOLOGY EMPLOYED

Evaluation in higher education in Spain is a recent issue affecting four different institutional levels: European, national, regional, and university. The Council of Universities, a national agency composed of the rectors of every Spanish university, carried out the first efforts in 1992. In 1995, there was an European pilot project for evaluating quality in higher education “*which demonstrated the value of sharing and developing experience in the area of quality assurance*”.² Also promoted that year was the First Plan for Quality at the Universities in Spain (MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA, 1995). It was a five-year program that *set the three following objectives: the establishment of a quality culture at universities; the creation of quality agencies in most of those universities; and the implementation of agencies by some regional governments*.³

In 1998, this five-year program was integrated into a new initiative promoted by the European Union to encourage evaluation in higher education, the European Network for Quality Assurance (ENQA). The purpose of this network is to “*disseminate information, experiences, good practices and new developments in the field of quality assessment and quality assurance in higher education between interested parties: public authorities, higher education institutions and quality assurance agencies*”.⁴ The idea was given momentum by the Recom-

ispaniškasis kokybės planas universitetuose buvo pradėtas įgyvendinti 2001 m. ir baigsis 2006 m. (*Ministerio de educación, cultura y deporte*, 2001).

Šiame straipsnyje aptariama, kaip šie metmenys ir nurodymai buvo įgyvendinti vienu konkrečiu atveju – muzikos mokytojų rengimo Granados universitete programoje. Straipsnyje siekiama šių tikslų: (1) iliustruoti įvertinimo principų įgyvendinimo sėkmes ir nesėkmes; (2) pristatyti aktualias švietimo temas, susijusias su įvertinimu, ypač apie dalyvavimą įvertinime ir įvertinimo kokybę; ir (3) pateikti svarbiausią informaciją apie studijas Granados universitete tarptautinei auditorijai. Šių trijų tikslų bus siekiama interpretavimo būdu – t.y. diskutuojant, kaip naujieji europiniai standartai buvo įgyvendinami aukštosios mokyklos muzikos mokytojų rengimo programoje.

Įvertinimo procesas vyko nuo 2000 m. spalio mėn. iki 2002 m. kovo mėn., remiantis universitetų tarybos parengtu vadovu (*Consejo de universidades*, 1999). Visi anksčiau išdėstyti nurodymai šiame straipsnyje pateikiami pragmatiškai. Tai reiškia, kad toks pat metodas buvo taikomas visuose Ispanijos universitetuose ir panašus metodas ENQA priklausančių Europos šalių universitetuose.

Vertinimo metodika apima keturis etapus. Pirma, sukuriama vidinė įvertinimo komisija, kurią sudaro studentai, akademis ir kitas personalas. Fakulteto administracinė taryba paskiria universiteto personalo atstovus į komitetą. Visų katedrų, dalyvaujančių įvertinime, susitarimu išrenkamas prezidentas. Studentai išrenka savo atstovus. Mūsų atveju buvo išrinkti keturi fakulteto dėstytojai, trys bakalauro studijų studentai ir vienas administracijos atstovas. Man, kaip Muzikinio lavinimo katedros nariui, buvo patikėtas komiteto prezidento vaidmenį.

Pirmame etape komisijos uždavinys buvo surinkti kiekybinius ir kokybinius duomenis. Mes tai atlikome pasitelkę du šaltinius: duomenis iš centrinės administracijos – pvz., studentų, išlaikiusių kiekvieną dalyką, skaičių, studentų, užsiregistravusių į kiekvieną pasirenkamą dalyką, skaičių ir t.t. Katedrose buvo gauti duomenys apie apgintų disertacijų ir išspausdintų mokslinių darbų skaičių; anketos buvo išsiųstos per 2000/2001 mokslo metų rudens ir pavasario semestrus. Mūsų studentai dalyvavo trijose apklausoje: (1) apie paslaugas ir įrangą; (2) apie dėstymą; (3) trečio kurso studentai atsakė į klausimus apie praktiką pradinėse mokyklose ir atitinkamuose seminaruose, skirtuose profesiniam tobulėjimui. Pastarąją anketą sudarė vidinis komitetas. Rektoro tarnyba, atsakinga už įvertinimą, pateikė kitas panašias formas visam universitetui. Statistikos darbuotojai, dirbusieji toje įvertinimo institucijoje, atliko statistinę analizę. Kiekvienoje formoje buvo prašoma pateikti kokius nors duomenis apie respondentą: lytį, gimimo vietą ir t. t. Po to studentai turėjo įvertinti kiekvieną teiginį skalėje nuo 1 iki 10. Prieš teiginius būdavo parašyta taisyklė: *Įvertinkite šiuos aspektus nuo 1 iki 10*. Teiginių pavyzdžiai: „*Jūsų darbo trukmė per savaitę studijuojant šį dalyką; jūsų lūkesčiai prieš prasidedant šiam kursui*“, ir t. t. Šių formų pavyzdžiai pateikti prieduose. Skalės vidurinis taškas (5,5 balai) buvo laikomas minimaliu priimtiniu rezultatu visose apklausoje. Akademinio personalo apklausai buvo parengta kita atvirų klausimų anketa, todėl statistinė analizė čia nebuvo taikoma. Šitaip buvo renkama informacija apie dėstymą, tyrimus ir paslaugas bei įrangą, – tris veiklos sferas, – kurios buvo įvertinamos.

rekomendation of the Council on European Cooperation in Quality Assurance in Higher Education⁵ and the Bologna Declaration.⁶ The fifth point of that statement calls for the promotion of European collaboration in order to define criteria and methods for using comparisons as a way to guarantee quality in higher education. The Second Spanish Plan for Quality at Universities started in 2001 and is to last until 2006 (MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE, 2001).

This paper reports how all these frameworks and regulations were implemented in a particular case: the music teacher education program at the University of Granada. My purposes with this paper are: (1) to illustrate achievements and failures occurring while putting into practice the evaluation principles; (2) to present evaluative topics relevant in education, especially participation and quality; and (3) to offer information about the degree at Granada potentially relevant to an international audience. These three aims will be carried out in an interpretive way, that is, discussing how in this music teacher education program the new European standards in higher education were implemented.

The evaluation process was carried out from October 2000 to March 2002 following a handbook (CONSEJO DE UNIVERSIDADES, 1999) provided by the Council of Universities. This publication is a guide in which all regulations earlier stated are put in a pragmatic way. This means that the method followed is similar at all the Spanish universities, and pretty much similar at those European universities whose countries are into the ENQA.

The methodological approach includes four stages. First, an internal committee of evaluation constituted by faculty members, students, and staff members is created. The Faculty Administrative Council nominates faculty and staff committee members. The president is chosen by agreement of the main department involved. Students choose their own representatives. In our case, there were four faculty members, three undergraduate students, and a staff representative. As a member of the music education department, my role was as president of the committee.

In the first stage, the committee mission is to collect quantitative and qualitative data. We did it using two main sources: data from the central administration – e.g., number of students who had passed each subject, students registered in every optional matter...–, and departments – like the number of dissertations accepted and papers published –, and questionnaires sent out during the 2000/2001 school-year's fall and spring semesters. Our students answered three surveys: (1) about services and facilities; (2) about teaching; (3) and juniors answered a third one about their practices at primary schools and corresponding supervision seminars. The internal committee made this last questionnaire. The Rector's Office Agency in charge of evaluation provided the other forms, similar for the whole University. Statisticians working for that evaluation agency made statistical analysis as well. Each form requested some data about the respondent – gender, hometown...–. Then, students were to rate every item from 1 to 10. Questions were presented below the fol-

Antra, vidinio įvertinimo etapo metu buvo atliekamos duomenų, surinktų pirmame etape, interpretacijos ir priimami sprendimai. Remdamasi užkoduotais duomenimis, komisijos narių stebėjimais ir dalyvių nuomone, vidinė komisija parašė pirmąją ataskaitą. Komitetas buvo skatinamas nurodyti stipriausius ir silpniausius tiriamųjų sričių – dėstyto, tyrimų, paslaugų ir įrangos – aspektus. Granados universitetui mes taip pat pateikėme pasiūlymus, kaip gerinti esamą dėstyto, tyrimų ir įrangos būklę. Kadangi *Universitetų tarybos vadove* labai akcentuojamas aktyvus dalyvių įsitraukimas į vertinimo veiklą, buvo papildomai organizuotas atviras susirinkimas, kuriame viešai aptarti surinkti duomenys, atliktos interpretacijos ir siūlomoms rekomendacijoms. Norėjome sulaukti grįžtamojo ryšio, kad galėtume modifikuoti interpretacijas ir jas papildyti naujais siūlymais. Dauguma susirinkimo metu išsakytų komentarų buvo įtraukti į galutinį pirminės ataskaitos variantą. Susirinkimas įvyko ir pirminė ataskaita buvo parašyta 2001 m. birželio mėnesį.

Trečiame etape buvo atliktas išorinis įvertinimas. Išorinio vertinimo komisija, į kurią buvo įtraukti profesoriai iš kitų Ispanijos universitetų, apsilankė kolegijoje ar fakultete, kurių programos buvo pateiktos įvertinti. Komisija išanalizavo pirminę ataskaitą, lankė patalpas, kuriose organizuojamos studijos ir įvertino išteklius. Komisijos nariai susitiko su visais vertinamojo sektoriaus nariais: katedrų vadovais, akademinio personalo nariais, kitais darbuotojais, studentais ir absolventais. Toks visų suinteresuotų pusių dalyvavimas numatytas *Universitetų tarybos vadove* esančiuose reikalavimuose. Praėjus kelioms savaitėms po vizito, komisija atsiuntė vizito rezultatų ataskaitą, kurioje išreišta nuomonė apie pirminės ataskaitos teisingumą.

Aptariamam atveju išorinė vertintojų komisija, susidedanti iš keturių profesorių, lankėsi Granados universiteto Edukologijos fakultete 2002 m. sausio mėnesį, siekdama įvertinti dvi – užsienio kalbos ir muzikos mokytojų rengimo programas. Komisija pateikė bendrą ataskaitą apimančią abiejų programų vertinimą. Muzikos mokytojų rengimo programos įvertinimas neatitiko vidinės komisijos įvertinimo tik pagal tris punktus. Kritikos smaigalys buvo nukreiptas į statistinių duomenų patikimumą. Išorinė komisija teigė, kad įvertinimas nevisai pagrįstas (*valid*), nes išanalizuotas per mažas anketų skaičius – 78. Tik toks skaičius respondentų apklausoje atsakė į klausimus apie įrangą, nes tuo metu, kai vyko apklausa, trečio kurso studentai atliko praktiką mokyklose. Nepaisant to, manytume, kad duomenys pagrįsti, nes savo nuomonę pareiškė pirmakursiai ir antrakursiai. Dėstyto vertinimo apklausoje, atliktoje rudens ir pavasario semestrų metu, surinkta atitinkamai 650 ir 785 anketos. Studentai turėjo užpildyti po vieną anketą apie kiekvieną dalyką, į kurį jie buvo užsiregistravę. Atliekant praktikumų įvertinimą, iš 126 studentų grupės gauti 75 respondentų atsakymai. Be to, rezultatai atitiko duomenis, gautus iš administracijos apklausos, ir komentarus, išsakytus atvirų susirinkimų metu. Pabaigoje Rektoriatas įvertinimo institucijos darbuotojai atliko statistinę analizę, atsižvelgdami į kiekvienos imties charakteristikas. Mes, vidinės įvertinimo komisijos nariai, manome, kad visi duomenys patikimi ir pagrįsti. Išimtį gali sudaryti nebent tik įrangos įvertinimo apklausos duomenys.

Ketvirtame etape vidinė vertinimo komisija turėjo parašyti galutinę ataskaitą. Ji buvo rašoma remiantis ankstesnėmis dviem ataskaitomis iškeliant stipriausius ir silpniausius

lowering rule: *Rate from 1 to 10 the following aspects.* Items samples are: *“your weekly work for this subject; your expectations before you started this course”*, and so on. Those forms are shown in annexes. In all surveys we regarded 5.5, the middle point on that scale, the minimum rate to be considered acceptable. There was another questionnaire for faculty members. This questionnaire had open questions, so statistical analysis was not applied. This is how we got information about teaching, research, and services and facilities, the three ambits to be evaluated.

Second, the internal evaluation phase deals with interpretations and judgements based on the data collected in the previous stage. Using coded data, committee members observations and participants' opinions, the internal committee writes a first report. Committees are encouraged to point out the strongest and weakest features of services and facilities, research, and teaching. At Granada, we also raised proposals to improve current instruction, research, and facilities. As participants' involvement is the most emphasized point in the handbook to counselling committees, we organized, in addition, an open meeting to discuss publicly the data collected, interpretations raised, and recommendations suggested. We wanted feedback, modifying and adding new interpretations and proposals. Most of the comments were included in the final version of that early report. This meeting and this early report occurred in June 2001.

The third stage concerns external evaluation. An external commission with professors from other Spanish universities visits the faculty or college having the programme to be evaluated. This committee analyses the earlier report. Its work consists mainly of visiting facilities and resources. The members hold open meetings with every sector involved in the degree: heads of department, faculty members, staff, students, and alumni too. Participation is a requirement in this phase too, according to the Council of Universities' guidelines. A few weeks after their visit, the committee sends a report of findings including their opinion of the veracity of the early report.

In our case, a four-professor external committee visited the Granada faculty of education in January 2002 to evaluate two teacher education programmes: foreign language and music education. They submitted a joint report covering both degrees. With regard to the music education programme evaluation, there was agreement with the internal committee except on three points. The most important had to do with the validity of the statistical data. The externals perceived the validity weak based on the low number of questionnaires, 78. This number was correct for the services surveys, because juniors were in the practice phase at schools when we sent out the questionnaires. Despite that, we still considered the data to be valid, having freshmen and sophomore students in mind. With regard to teaching surveys, we collected 650 and 785 questionnaires in the fall and spring semesters, respectively. Students had to fill one form per subject enrolled. With the practicum survey we got 75 responses from a group of 126. In addition, results were consistent with those obtained from administration data and comments raised in open meetings. Finally, professionals from

sias puses ir pateikiant programos patobulinimo pasiūlymus. Baigus įvertinimo procesą, atėjo laikas parengti programos tobulinimo planą ir imtis įgyvendinti Rektorato priimtus pasiūlymus. Ataskaitoje pateiktos rekomendacijos nėra įpareigojančios, todėl į jas galima atsižvelgti arba ne. Granados universiteto galutinė ataskaita buvo baigta 2002 m. kovo mėnesį, o išspausdinta rugsėjo mėn. (ARÓSTEGUI, J.L. et. al., 2002). Šiuo metu Granados universitetas rengia tobulinimo planą.

2 MUZIKINIO RENGIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

2000–2001 mokslo metais studijuoti pagal trejų metų muzikos mokytojo rengimo programą buvo priimta 412 studentų. Priimtų pirmo kurso studentų skaičius kasmet sumažėdavo nuo 100 iki 90 antrajame kurse. Galbūt kitose šalyse tai būtų didelis skaičius, tačiau Ispanijoje taip nemanoma. Kiekviena grupė muzikos dalykų paskaitų metu ir kai kurių kitų dalykų praktinių darbų metu dalijama į dvi dalis. Per kai kuriuos praktinius dalykus, sudarančius apie 50% visos programos kreditų, šie du pogrupiai dalijami per pusę į dar mažesnius pogrupius. Tai reiškia, kad analizuojant tokias temas kaip muzikos kompiuterinės programos, vokalinis ar instrumentinis atlikimas studentų skaičius grupėse yra nedidelis – maždaug 30 studentų.⁷

Studentų pasiskirstymas pagal lytį: 48 proc. sudaro vaikinai, 52 proc. merginos. Toks pasiskirstymas skiriasi nuo kitų mokytojų rengimo programų mūsų fakultete, kur moterys sudaro didžiąją daugumą, išskyrus kūno kultūros rengimo programą, pagal kurią studijuoja daugiau vyrų. Jei laikytumėmės feministinio ir kritinio mąstymo, pvz., Apple (1995) – kad mokytojo darbas yra profesija, kuriai lemia būti feministine, mūsų respondentų pasiskirstymą pagal lytį turėjo lemti *muzikinio, o ne pedagoginio* išsilavinimo pasirinkimas.

Neišlaikiusių egzaminų studentų skaičius buvo gana aukštas. 72 proc. aukštesnių nei pirmo kurso studentų gavo skolas iš dalykų, kuriuos studijavo tyrimo metu. Šis skaičius sutampa su neišlaikiusių kokių nors studijų dalyko studentų skaičiumi kitose mūsų universiteto mokytojų rengimo programose. Analizė pagal lytį ir kursą rodo, kad normali proporcija tarp visų antro kurso merginų ir vaikinų, neišlaikiusių paskutinio dalyko yra 2 ir 3 (1 lentelė).

1 lentelė. Merginų ir vaikinų neišlaikytų studijų dalykų skaičius antrame ir trečiame kursuose

NEIŠLAIKYTI DALYKAI	ANTRAKURSAI	TREČIAKURSAI
Vaikinai	65%	87%
Merginos	67%	68%

Analizuojant dabartinio trečiojo kurso ir ankstyvesnius studentų, kurie nebaigė studijų, duomenis, matome, kad egzaminų neišlaikiusių vaikinų procentas gana aukštas – neišlaikė 87 proc. visų vaikinų trečiakursių. Čia galimos dvi duomenų interpretacijos: (1) merginos sugeba geriau prisitaikyti prie dėstytojų ir dėstyimo sistemos; (2) kai kurie dėstytojai nemėgsta studentų vaikinų. Analizuojant bendrą

the Rector's evaluation agency made a statistical analysis, having in mind the characteristics of each sample. With the possible exception of the services questionnaires, we internals regarded all data as reliable and valid.

Finally, in the fourth stage, the internal committee has to write the final report. It draws from the two previous reports, stressing strongest and weakest points, as well as suggestions to improve the programme. Once the evaluation process has finished, it is time to prepare an improvement plan to put into practice those suggestions accepted by the Rector's Office. Recommendations included in the report are not prescriptive, and may be followed or not. At the University of Granada, the final report was finished in March 2002, and published in September (ARÓSTEGUI, J.L. ET AL., 2002) Granada University is currently developing the improvement plan.

2 A SUMMARY OF THE MUSIC EDUCATION REPORT

The number of students enrolled in the three-year music teacher education degree was 412 during the 2000/2001 school-year. The quantity of freshmen admitted annually was reduced from 100 to 90 the following course. These numbers would be huge for many countries, but they are not very high in Spain. In the music teacher education case, each group is divided in two for music subjects. For some subjects groups are divided again in two for practical classes, which are around 50% of the credits of this programme. This means working with around 30 students in topics like music software and vocal or instrumental performances⁷.

Distribution of students by gender is: 48% men and 52% women. This contrasts with other teacher education degrees in our Faculty, where women are the overwhelming majority, except in the physical education degree, where there are many more men. If we agree with feminist and critical thinking – e.g., APPLE (1995) – that teaching at schools is a profession deemed feminine, our gender distribution is due to *music* rather than *education* having the bigger influence in students' selection of this degree.

The number of students failing subjects was high. Of non-freshmen students 72% had failed to get credit in their most recent course. This number is in accordance with the ratio of students who failed some subject in other teacher education degrees at our university. If we analyse these data by gender and course, we find the *normal* ratio of students who did not pass last courses completely was around 2/3 for all female students and male sophomores too (Table 1).

Table 1. Number of subjects failed referring to sophomores and juniors of male/female gender

SUBJECTS FAILED	SOPHOMORES	JUNIORS
Male	65%	87%
Female	67%	68%

studentų, kurie neišlaikė studijuojamo dalyko iš pirmo karto, skaičių matome, kad jis labai aukštas.

Kita vertus, pasirenkamų studijų dalykų neišlaikiusių studentų skaičius nedidelis. Neišlaikę kokio nors studijų dalyko egzamino, kitais metais studentai registravosi jau į kitą pasirenkamą dalyką. Iš pirmo karto pasirenkamuosius dalykus išlaikė 88 proc. studentų, o privalomus dalykus tik 75 proc. Jei palyginsime šiuos duomenis su studentų, kurie yra bandę laikyti tą pirmąjį egzaminą procentu, pamatysime, kad pagal atskirus dalykus rezultatai labai skiriasi. Buvo išanalizuotas santykis tarp laikusių ir egzaminą išlaikiusių studentų skaičiaus, nes pastebėta, jog daugelis studentų, stengdamiesi išvengti skolos, patys neįėjo laikyti kai kurių dalykų egzaminų. Žemiausi rezultatai išlaikiusiųjų šį egzaminą iš pirmo karto buvo per „*Klausos ir balso treniravimą*“ dalyko egzaminą, kurį išlaikė tik 18 proc. visų užsiregistravusių studentų. Geriausi rezultatai pasiekti *Praktikumo I ir II* egzaminų metu – išlaikė 98 proc. studentų. Labiausiai išsiskiriantys dalykai, išsidėstantys skalės pradžioje arba gale, parodyti 2 lentelėje.

2 lentelė. Studentų skaičius iš pirmo karto išlaikiusių egzaminą

STUDIJŲ DALYKAI	PROC.
Klausos ir balso treniravimas	18
Pedagoginė psichologija	23
Muzikos instrumentų įvaldymas	32
Ritminis lavinimas ir šokiai	32
Psichologiniai specialaus ugdymo pagrindai	36
Mokymo turinio teorija	38
Muzika spektakliui, filmui, muzikinė kūryba ir naujos technologijos	89
Mokyklinis choras	92
Praktikumai III	96
Praktikumai I ir II	98

Vidinis komitetas ir įvertinimo dalyviai atvirame susirinkime pateikė tris galimus rezultatų paaiškinimus:

1. Kai kurie dėstytojai reikalauja per aukšto akademinio atlikimo lygio. Atrodo, kad apklausos rezultatai tai patvirtina.

2. Studentai per mažai dirba. Tokia buvo dėstytojų ir net pačių studentų nuomonė, pareikšta atviro susirinkimo metu.

3. Pasikeitė studentų kontingentas. Anksčiau studijuoti įstodavo studentai, jau turintys muzikinį išsilavinimą konservatorijoje, dabar tokių būna nedaug. Nėra papildomo reikalavimo turėti muzikinį pasirengimą norint studijuoti pagal šią programą; taigi, negalima numatyti muzikinių pagrindų standarto perkėlimui į aukštesnį kursą.

Dėstymo kokybės įvertinimo anketose studentų įvertinimų vidurkis buvo 6.1 skalėje nuo 1 iki 10. Šis rezultatas gautas susumavus atsakymus iš kiekvienos anketos.⁸ Aptariamo dokumento vertimas pateiktas 1 priede.

Anketos klausimai suskirstyti į tris temines grupes: studentai, studijų dalykas ir dėstytojai. Paskutinės temos įver-

Of the current junior students – and earlier ones who have not yet finished –, 87% of the total were failing. There are two possible interpretations: (1) women are more adapted to the instructors teaching system; (2) some instructors not wanting male students. Attending to the overall number of students who have not passed subjects in the first try is very high.

The number of students who did not pass optional subjects, on the other hand, was very low. When failure happened, the student enrolled in a different optional subject the next year. The percentage of students who passed optional subjects at first try was 88%, against 75% for required matters. If we join these data with the percentage of students who took that first exam, we find a too wide range of students passing for each subject. We attended to the rate of students who took the tests, in addition to those who passed, because we observed in some subjects a high number of students not taking tests voluntarily. The lowest rate of students overtaking a subject at first try was got in *Aural and vocal training*, with 18% of students enrolled. The highest was attained in *Practicum I & II*, passed by 98% of them. The most outstanding subjects in each end of the scale are shown in the following Table 2.

Table 2. Students who took the tests for the first time and passed them

SUBJECTS	%
Aural and vocal training	18
Psychology of education	23
Musical instruments training	32
Rhythmical training and dance	32
Psychological bases on special education	36
Curriculum theory	38
Incidental music, musical creativity, and new technologies	89
School choir	92
Practicum III	96
Practicum I & II	98

The internal committee and participants in the open meeting raised three possible reasons for these data:

(1) Some instructors demand too high a level of academic performance. Survey results seem to confirm it;

(2) Students do not work enough. Instructors' and even students' perceptions stated in open meetings such a possibility;

(3) Students' profile has changed. They used to come with prior conservatory musical training, currently it is less frequent. It is not required to have musical knowledge to access this degree program, so we cannot envisage a standard musical background for the next promotion.

With regard to the teaching surveys, the overall average rating given by students was 6.1 in a scale from 1

tinimo rezultatai buvo žemiausi (vidurkis – 5,6). Blogiausiai įvertintas laiko, skirto individualioms konsultacijoms su dėstytojais, panaudojimas ($X=2.7$).⁹ Atsakymai buvo neigiami. Tai rodo, kad studentai retai išnaudoja jiems skirtų konsultacijų laiką, o dėstytojai nerodo iniciatyvos. Geriausiai studentai vertina paskaitų lankymą ($X=8.0$).

Taikytas ir korelacių metodas. Studento pasitenkinimas dėstytojo darbu sietas su dėstytojo motyvacija, aiškium ir nuosekliu medžiagos išdėstymu ir įvairių aiškinimo metodų taikymu. Korelacijos koeficientai svyravo nuo 0.7 iki 0.8. Kitos korelacijos buvo daug žemesnės.

Kadangi studentai pildė kiekvieno dalyko, į kurį jie buvo užsiregistravę, įvertinimo formas, galėjome atlikti statistinę lyginamąją dalykų analizę. Daugeliu atveju muzikos disciplinos gavo geresnius įvertinimus nei bendrieji dalykai. Atrodo, kad studentai geriau įvertino muzikos discipliną dėl vienos priežasties – jie teikė pirmenybę pasirenkamiems dalykams, susijusiems su muzika. Jie labiau domisi muzika negu jos mokymu ar kitais dalykais. Kita galima interpretacija – muzikos dalykų dėstytojai geresni nei kiti fakulteto Edukologijos katedros dėstytojai, nors nėra objektyvių priežasčių manyti, kad kokios nors katedros dėstytojai būtų daug geresni ar daug blogesni nei kiti.

Spėjimas, kad egzistuoja ryšys tarp kiekvieno dalyko kokybės įvertinimo atskirose anketose ir studentų pažymių, gautų iš to dalyko, nepasitvirtino. Geriausiai studentų įvertintų dalykų pažymiai nebūtinai buvo labai geri, ir atvirkščiai. *Ispanų kalba ir literatūra* studentų buvo žemiausiai įvertinta rudens semestru pagal daugelį kriterijų. O pavasario semestru *Užsienio kalbos* gavo aukščiausius įvertinimus. Kiti dalykai taip ryškiai kaip šie du neišsiskyrė.

Pasitaikė atveju, kai tas pats dalykas, kurį dviejose studentų grupėse dėsto skirtingi profesoriai, buvo vertinamas labai skirtingai. Tai dar kartą rodo, kad dėstytojai daro didžiulę įtaką studentų suvokimui. Tai taip pat padeda suprasti, kodėl klausimas apie individualų konsultavimą *Mokyklos vadybos* disciplinos kurse gavo aukščiausią įvertinimą ($X=5.7$) palyginti su bendru dalyko įvertinimu. Šio dalyko dėstytojas akcentavo individualaus konsultavimo reikšmę.

Pagrindinė studentų praktikos problema buvo ta, kad ją atlikdami mokyklose tik dalis studentų ją atliko esant mokykloje muzikos mokytojams, nes dauguma jų tuo metu nebuvo mokykloje. Praktikos įvertinimo rezultatai buvo panašūs į ką tik aptartus rezultatus. Bendras vidutinis balas buvo 6.4. Individualus konsultavimas vėl buvo labai žemai įvertintas, o patirties, įgytos praktikos mokykloje metu, svarba mokytojo profesijai gavo aukščiausius įvertinimus ($X=8.3$). Vienas iš penkių dėstytojų, vadovavusių studentų praktikai mokykloje, buvo įvertintas aukščiausiu balu 9.2. Kitų dėstytojų darbo įvertinimas svyravo nuo 6.1 iki 6.6. Šios anketos vertimas pateiktas 2 priede.

Kitas analizuotas klausimas buvo dėstytojų atliekami tyrimai. Pirmasis duomenų šaltinis buvo profesorių, docentų, dėstytojų asistentų ir kito akademinio personalo narių, dirbančių muzikos mokytojo rengimo programoje, skaičius kiekvienoje katedroje. Pavyzdžiui, ar katedroje dėsto profesorius, ar katedros narių amžiaus vidurkis gali rodyti aukštesnę tos katedros sutelktumą. Darėme prielaidą, kad tam tikra katedros sudėties pusiausvyra gali turėti įtakos tyrimams. Antrasis naudotų duomenų šaltinis buvo 1999–2000 m. kursų aprašas, kurį išleido universi-

tyto. This score is the mean attained from the sum of all items across every form.⁹ A translation of this document is provided in Annex 1.

Questionnaire items are grouped by three topics: students, subject matter, and instructors. This last section got the lowest score, 5.6 on average. The item worst scored was students' deployment of tutoring time, with $X=2.7$.⁹ The responses here were very low. This means the scarce usage by students do of tutoring time, and the lack of incentive by instructors. The items regarding students' regularity attending classes got the best mark ($X=8.0$).

We also used correlations. The item about students' satisfaction with the instructors' teaching correlated with instructors' motivation, clarity and order in explanation, and the using of different explanation methods. Correlation coefficients were between 0.7 and 0.8. Other correlations were much lower.

As students filled out a form for each subject enrolled, we were able to make a statistical comparative analysis among subjects. For the most part, music subjects got a bit higher average mark than general subjects. Students are likely scoring higher music subjects for the same reason whereby they preferred optional subjects related to music. They are more involved in music rather than in education or any other topic. Another possible interpretation is that music instructors are better than other faculties at the Education Building, but there are no objective reasons to think instructors from any department are particularly better or worse than others.

When we tried to find out a possible relation between how the students rated the questionnaires per subject, and degrees attained in each subject, we could not find any relationship. Courses with highest degrees do not necessarily get the highest marks, and vice versa. *Spanish language and literature* got the lowest students' score – fall semester – on most of the items. *Foreign language* got the highest – spring semester. No other subjects stood out in the same extent than those two matters.

Sometimes, subjects with two student groups, each taught by a different professor, scored very differently. This confirms, once again, that instructors have a crucial influence on students' perceptions. This also explains the high mark reached in the tutoring item in *School management* ($X=5.7$) compared with the overall score attained. That instructor stressed the using of tutoring.

The main problem with the practicum was that not many students could attend practice with music teachers while they were out at schools. The practicum survey scores were similar to those just discussed. The overall average score attained was 6.4. Tutoring again got the lowest, and the relevance for their professional lives of the experience of working at schools got the highest ($X=8.3$). One of the five instructors supervising students at schools got a very high average mark, 9.2. The other instructors scored between 6.1 and 6.6. A translated copy of this questionnaire is shown at Annex 2.

The next issue enquired was research. The first source of data used was the number of professors, associated teachers, teacher assistants, and other faculty members in each department involved in the music teacher education degree. For instance, the existence of a professor in

tetas (*Universidad de Granada, 2000*). Teoriškai žiūrint šioje knygoje turėjo būti surašyta įvairi tų mokslo metų veikla, bet iš tikrųjų čia įtraukta ne viskas.

Daugelis katedrų dėstytojų buvo daugiau kaip trisdešimties metų, vienu kitu atveju – daugiau kaip keturiasdešimties ar žemiau dvidešimties. Muzikos katedroje daugumos dėstytojų buvo virš dvidešimties. Daugelyje katedrų buvo aptiktas balansas tarp pilną ir dalį laiko dirbančių dėstytojų – tai rodo, jog katedros yra įkurtos. Kalbant apie mokslinę produkciją reikia pasakyti, kad visose katedrose buvo sudarytos sąlygos įgyti daktaro laipsnį. Buvo sukurta daug tyrimų grupių (pvz., Filologijos – aštuoni nariai, mokyimo turinio ir mokyimo – penki). Daugiausia mokslo tiriamųjų projektų įgyvendinama Raidos psichologijos katedroje. Šiuo metu katedroje vykdoma dešimt projektų, o juose dalyvauja visi katedros nariai. Raidos psichologijos, Kalbų ir literatūros bei Muzikos mokytojų rengimo katedros labai aktyviai dalyvavo konferencijose ir seminaruose, ir buvo įvertintos aukštais balais. Šių renginių organizavimu išsiskyrė Mokyimo turinio ir Mokyimo katedros. Visose katedrose buvo parengta daug spausdintų straipsnių ir skyrių knygose. Trumpai tariant, tiriamasis darbas vykdomas gerai, tačiau jo sklaida nepakankama.

Paskutinė mūsų ataskaitos tema apėmė paslaugų ir įrangos universitete vertinimą. Tyrimui buvo sudaryta anketa, kurioje kausiama apie tris veiklos sferas: paslaugos edukologijos pastate – valymas ir tvarkos palaikymas, kopijavimo paslaugos ir t. t.; paslaugos, kurias teikia universitetas savo bendruomenei visoje universiteto teritorijoje – sporto paslaugos, universiteto centrinės bibliotekos paslaugos ir t. t. ir išorinės universiteto paslaugos (telefonai ir bankomatai, stipendijos ir kt.). Anketos formos struktūra buvo tokia pat, kaip ir apklausos apie dėstymą anketa. Iš pradžių buvo pateikti keli klausimai apie lytį, gyvenimo pobūdį Granadoje ir pan. Po to studentai turėjo įvertinti kiekvieną paslaugą skalėje nuo 1 iki 10. Kiekvienai paslaugai buvo skirtas atskiras punktas. Forma pateikta 3 priede.

Kai kurių punktų įvertinimai buvo žemi, pvz., apie studentų informavimo centrą ar pastovias studijų paslaugas. Tai gali rodyti tai, kad studentai nesupažindinti su šių institucijų veikla. Vidutinis šių paslaugų įvertinimo balas skalėje nuo 1 iki 10, susumavus visus įvertinimus, – 5.0. Žemiausiu balu įvertintos registracijos procedūros ($X=2.7$). Įdarbinimo agentūra ($X=3.2$), studentų informavimo centras ($X=3.2$), ir studijų sąlygos Edukologijos katedros pastate ($X=3.6$) taip pat buvo įvertintos prastai. Vidinio komiteto ir išorinės vertinimo komisijos įvertinimai dėl studijų sąlygų tinkamumo nesutapo. Išorinė komisija gana gerai įvertino studijų patalpas ir įrangą. Teiravomės apie tuo pačiu metu atliktus kitų studijų programų, vykdomų Edukologijos katedros pastate, įvertinimus. Kūno kultūros mokytojų rengimo programos studentai įvertino įrangą 5.1. Tai gana žemas įvertinimas dešimties balų skalėje, bet jis aukštesnis nei būsimų muzikos mokytojų įvertinimas. Jie įvertino savo studijų programos įrangą tik 3.6 balo. Galime daryti išvadą, kad tokį žemą rezultatą lėmė muzikos mokytojų rengimui būtinos specifinės įrangos stoka. Vidinis komitetas taip pat muzikos mokytojų rengimui būtinus materialinius išteklius įvertino gana prastai. Kavinė Edukologijos katedros pastate buvo įvertinta aukščiausiais balais ($X=8.4$). Kitas paslau-

a department or the average age of department members might indicate a bigger consolidation of that department. We assumed that certain balances in the department compositions might aid research. The second source employed was the 1999/2000 annual course inventory edited by the University (UNIVERSIDAD DE GRANADA, 2000). Theoretically, this book included all activities of that school year, but not everything was included.

Department instructors are mostly in their forties, with some exceptions in their fifties, or thirties. This is the case of the Music Education department, where most of instructors are in their thirties. We found a balance between full and interim instructors in most divisions. This means that departments are established. With regard to scientific production, all departments offered the PhD degree. There was also a high number of research groups (e.g., Philology with eight, Curriculum and Instruction five). The department with most research projects ongoing was Developmental Psychology. This department had ten projects in progress with all its members involved. Participation in conferences and seminars was high in Developmental Psychology, Language and Literature, and Music Education. Curriculum and Instruction stood out in the organization of those events. All departments had a high production of papers and in book chapters. In short, we perceived good research work albeit not widely enough circulated.

The last issue in our report was services and facilities at the university. We used a questionnaire dealing with three different ambits: services at the education building – cleaning and maintenance, copier service...; campus wide services provided by the university for the whole community – sports, central library...; and external university services (telephones and ATMs, grants...). The form was structured as the teaching survey was. After some questions about gender, kind of residence at Granada, and the like, students were requested to rate each service from 1 to 10. Each service was an item. The form is provided in Annex 3.

Response rates to some items was low, e.g., about the student information centre, or the permanent training service. This is because students did not know those facilities. The average mark attained in the survey after all the scores were summed was 5.0 on a scale from 1 to 10. The lowest score was for the registration procedure ($X=2.7$). The employment agency ($X=3.2$), the students' information centre ($X=3.2$), and education building facilities ($X=3.6$) also scored very low. There was disagreement between the external and internal committee with regard to the appositeness of facilities. The external commission deemed facilities good enough. We enquired about marks obtained in other programme evaluations carried out at the Education Building at the same time. Physical education students scored facilities with 5.1. It is still low in a scale from 1 to 10, but not so much as music teacher education students did, 3.6. We concluded that specific facilities in music education were the consequence of that score. The internal committee's perception of those music education resources agreed with that low mark. The cafeteria service at the Education building was the highest scored ($X=8.4$). Other services valued by students were cleaning and maintenance of the edu-

gas studentai įvertino taip: valymas ir tvarkos palaikymas Edukologijos katedros pastate (X=6.6), biblioteka (X=6.3), socialinis klimatas universitete (X=6.8), universiteto valgyklos patalpos (X=6.9), universiteto gyvenamieji pastatai (X=6.4).

Taikydami inferencialinę (*apibendrinamąją*) statistiką palyginome grupių atsakymus. Rezultatai parodė vieną svarbų skirtumą: antrojo kurso studentai visas paslaugas įvertino žemiau nei jų kolegos pirmakursiai, išskyrus kavinę, kurią antrakursiai įvertino aukštesniais balais. Manome, kad ši išvada yra svarbi.

Paskutinėje įvertinimo ataskaitos dalyje pateikėme rekomendacijas visoms universiteto bendruomenėms ir padaliniams, atsakingiems už programos įgyvendinimą:

- *Rektoratui:* (1) Pagerinti universiteto teikiamų paslaugų sklaidą. (2) Sukurti specialų testą priėmimui į muzikos mokytojo rengimo programos studijas, nes dabartinis panašus kaip ir visiems stojantiems į universitetą. (3) Sukurti sąsajas tarp muzikos programų konservatorijoje ir muzikos mokytojo rengimo programos universitete, kadangi studijos konservatorijoje nėra universitetinės studijos. Paradoksalu, bet konservatorijos aukštesnysis laipsnis atitinka universiteto magistro laipsnį.

- *Dekanatams ir rektoratui:* (1) Sudaryti sąlygas viešam dekanatų vadybos ištyrimui. (2) Pagerinti studentų registracijos procedūras¹⁰. (3) Turėtų būti daugiau pasirenkamų dalykų grupių, kad kiekvienas studentas galėtų realiai rinktis. (4) Pratęsti administracijos darbo laiką, kad po pietų studentai galėtų į ją kryptis. Dabar į administraciją galima kreiptis nuo 9 iki 14 val., nors yra studentų, užsiregistravusių į diinius (nuo 8:30 iki 14:30) ir vakarinius kursus (nuo 15:30 iki 21:30). (5) Pagerinti muzikinius išteklius ir įrangą – galutinėje ataskaitoje mes pateikėme šešis specifinius pasiūlymus. (6) Išplėsti patalpų studijoms ir darbui grupėse plotą bei universiteto bibliotekos plotą, nes biblioteka jau darosi per maža saugoti visus reikiamus šaltinius. (7) Toliau laikytis skaidymo į grupes per muzikinio lavinimo praktiką principo. (8) Gerinti studentų praktiką mokyklose¹¹. (9) Kai kuriuos antro kurso studentams siūlomus dalykus rudens semestru perkelti į pavasario semestrą, nes akivaizdu, kad rudens semestru dėstoma per daug dalykų. (10) Pagerinti muzikos mokytojų rengimo programą¹².

- *Studentams:* (1) Prisiimti daugiau atsakomybės paties. Kai kurie surinkti duomenys rodo, kad studentai turėtų daugiau dirbti patys ir įsitraukti į universiteto vadybą per savo atstovus¹³.

- *Dėstytojams:* (1) Skatinti studentų individualų konsultavimąsi su dėstytojais, kuris šiuo metu per mažai panaudojamas. (2) Labiau nei iki šiol kontroliuoti studentų darbą. Dėstytojai buvo puikiai įvertinti tais atvejais, kai nereikalingas tiesioginis dėstytojo ir studentų ryšys, pvz., dėstyto aiškumas, išteklių panaudojimas ir t. t. Tačiau tais atvejais, kai reikalingas tiesioginis dėstytojų ir studentų kontaktas – akademiniai santykiai, kontrolė ir t. t., rezultatai buvo prasti. Anksčiau paminėtos koreliacijos – studentus tenkinančio darbo ryšys su kitais trim klausimais – taip pat suvokiama ir šiuo atveju. (3) Pagerinti kai kurių dėstomų dalykų kokybę. Kaip rodo aptarti duomenys, kai kurių dalykų dėstymas gali būti pagerintas iš esmės. (4) Skatinti kritinį mąstymą ir vengti mechaninio mokymosi atmintinai. (5) Tinkamai išnaudoti praktikai skirtą laiką. Žemi vertinimai atskleidžia silpną praktikų įgyvendinimą. (6) Organizuoti dėstyto-

cation building (X=6.6), education library (X=6.3), social climate at the university (X=6.8), university dining halls (X=6.9), and university residences (X=6.4).

We compared groups using inferential statistics. We found one relevant difference: sophomores scored all services lower than their freshmen mates, except the cafeteria, whose mark was higher for sophomores. We thought this exception important.

The final section of the evaluation report included the recommendations we raised for the different communities and establishments involved in this programme:

- *To the Rector's Office:* (1) To make a bigger diffusion of university services than that currently happening. (2) To create a specific test to gain access to the music teacher education degree program. Now there is a test similar for any student who wants entry to the university. (3) To establish links between musical degrees at the conservatory and the music teacher education degree. Studies at conservatories do not have university rank. Paradoxically, the conservatory superior degree is equivalent to a university master degree.

- *To the Dean's and Rector's Offices:* (1) To open the management of the Dean's Office to public scrutiny. (2) To improve registration procedures¹⁰. (3) More optional subjects groups should be created in order to guarantee that every student has real choices. (4) To open administration services in the afternoon – nowadays, administration is open for the public from 9 to 2, whereas there are students enrolled in matinee (from 8:30 am to 2:30 pm) and evening (from 3:30 pm to 9:30 pm) schedules. (5) To improve musical resources and facilities – in the final report we included six specific suggestions. (6) To expand rooms available for study and working groups, as well as for the education library, which is getting small for the references stored. (7) To go on with the policy of splitting groups for practices in music education. (8) To improve the students' practices at schools¹¹. (9) To change some subjects that sophomores take in the fall semester to spring – they feel that fall semester is too loaded. (10) To improve the music education programme¹².

- *To students:* (1) To assume more of their own responsibilities. Some data collected indicate students should be more involved in their own work, as well as the university management through representatives¹³.

- *To faculty members:* (1) To promote tutoring, clearly underused. (2) To monitor students' work more than at present. Instructors scored high on items in which there is no need for direct relation with students – clarity in explanations, resources employed...-. Low scores were obtained in items where that relationship is required – academic relations with students, monitoring...-. Correlations earlier stated among students' satisfaction with the instructors' teaching with three other items go in this same sense. (3) To improve quality in some subjects. According to data discussed, it is clear that some subjects can be improved substantially. (4) To promote more critical thinking, and less rote work. (5) To fulfil practical credits. Low ratings on that item is a clue of weak accomplishment. (6) To organize instructors' own work to give coherence and complementarity

jų darbą taip, kad tų pačių dalykų dėstymas būtų darnesnis ir papildytų vienas kitą. Duomenys rodo, kad šioje srityje trūksta koordinacijos. Kai kurie vidinio komiteto nariai mano, kad nesutarimai katedroje gali būti šios problemos esmė.

• *Universiteto bendruomenė:* (1) Skatinti dalyvavimą instituciniuose forumuose ir įvertinimo procesuose. Dauguma studentų nedalyvavo apklausose, nors, žinoma, jie buvo atstovaujami. Akademinis personalas bei kiti darbuotojai taip pat labai ribotai dalyvavo vertinime. (2) Demokratizuoti kiekvieną universiteto veiklos sritį. Čia nekalbame apie formalią demokratiją, kuri tikrai egzistuoja, bet apie faktinę demokratiją, kur kiekviena bendruomenė jaučiasi esanti platesnės universiteto bendruomenės dalis priklausomai nuo to, kiek dalyvauja institucijos veikloje.

Ataskaitos pabaigoje pateikiamas šių rekomendacijų įgyvendinimo grafikas ir numatomi tolimesnės veiklos prioritetai.

3 KOKYBĖ IR DALYVAVIMAS ĮVERTINIME

Aptarus visus duomenis, pastebėtas akivaizdus didžiulis neatitikimas tarp institucijos ketinimų ir įvertinimo realybės. Išskirsiu du pagrindinius nesutapimus: tai kokybė ir dalyvavimas.

Kokybės atveju, oficialiuose dokumentuose numatytas ir kiekybinių, ir kokybinių duomenų panaudojimas. Šis klausimas keliamas taip, kad duomenų rinkimas ir jų interpretavimas laikomi dviem skirtingais įvertinimo proceso etapais. Tačiau renkant duomenis iš objektyvių duomenų bankų ir naudojant apklausos testus, prie kurių parengimo labiausiai prisidėjo Rektoratas, akivaizdu, kad labiausiai buvo kreipiamas dėmesys į kiekybinius, o ne kokybinius duomenis. Statistiniai duomenys, atrodo, yra vienintelis pripažintas patikimų duomenų šaltinis. Iš tikrųjų galėjome nutarti išstudijuoti atskirą atvejį ar taikyti kitas kokybinio tyrimo priemones. Kai kurios kitos įvertinimo komisijos taip ir darė. Apie tai mąstėme ir, ko gero, turėjome tai atlikti. Svarbiausia priežastis, dėl kurios nepasitelkėme kokybinių tyrimo metodų yra ta, kad jie nebuvo aiškiai apibrėžti universitetų tarybos pateiktame vadove.

Kiekybiškumo akcentavimas daug aiškesnis 2001–2006 metų įvertinimo plane. Naujajame vadove (Consejo de universidades, 2001) pateiktas dešimties puslapių rodiklių priedas, t. y. kiekybiniai rodikliai, kurie gaunami atlikus matematinius skaičiavimus. Pavyzdžiui, rodiklis *RechHum1* – žmogiškieji išteklių 1 – yra gaunamas padalijus pagrindinėse pareigose dirbančių dėstytojų skaičių iš viso dėstytojų skaičiaus. Šis skaičius dauginamas iš 100 ir reiškiamas procentais dviejų šimtųjų tikslumu. Tos pačios matematinės procedūros atliekamos ir su kitais rodikliais, sugrupuotais į penkias skirtingas kategorijas¹⁴. Šie rodikliai yra privalomi, priešingai nei rodikliai pirmajame plane. Vadove akcentuojama interpretacijų svarba. Tačiau aišku, kad pagrindiniai duomenys turi būti *objektyvūs* skaičiai. Tiesą sakant, kartais net neaišku, ką objektyvumas tiksliai reiškia. Siekdami tikslų skaičių, prarandame kai kuriuos duomenis, kuriuos skaičiais neįmanoma išreikšti. Tačiau problema slypi ne skaičiuose, paprastai prarandami esminiai dalykai ir šiame, ir

within subjects – data showed there was not much coordination. Some members of the internal committee thought that department disagreements could be having consequences for this issue.

• *To the university community:* (1) To promote participation, both in institutional forums and evaluation processes. Most students did not take part in the polls, although of course they were represented. The faculty and staff members had too limited an involvement. (2) To democratise every university ambit. We do not talk about formal democracy, obviously existing, but factual democracy, in which every community feels part of a wider one university depending on their involvement.

The report finished by scheduling and prioritising those recommendations.

3 QUALITY AND PARTICIPATION IN EVALUATION

After all the data discussed, I found a big disparity between institutional intention and the reality of evaluation. I perceive mainly two differences: quality and participation.

With regard to quality, official documents speak about using both quantitative and qualitative data. This point is so emphasized that data collecting and interpretation are considered as two different stages in the evaluation process. However, collecting data from banks of objective data and surveys mostly made by the Rector's office clearly supported use of quantitative data rather than qualitative data. Numerical data seemed to be the only recognized source of reliable data. It is true we could have decided to do a case study or to employ other qualitative tools. Some other evaluation committees did. We thought about that, and we should have done it. The point here is that those tools could be made explicit in the handbook provided by the Council of Universities, and they were not.

This emphasis on quantitiveness is much clearer in the 2001-2006 evaluation plan. In the new handbook (CONSEJO DE UNIVERSIDADES, 2001) there is a ten-page annex of indicators, that is, quantitative indexes to be obtained after mathematical calculation. For instance, the indicator *RechHum1* – Human resources 1 – is attained by dividing the number of full instructors by the total number of instructors. That number is multiplied by 100, and shown as a percentage with two decimals. The same is done with other indicators grouped in five different categories¹⁴. These indicators are compulsory, in contrast with those of the first plan. Emphasis on interpretation can still be found in the handbook. However, it is clear that *objectivity* of numbers is required for the main data. Indeed the numbers are objectives, although many times we do not know exactly what that objectivity accomplishes. We lose some data which are not possible to express by numbers. But the question is not the use of numbers, something worthy in this and many other evaluations. The point is the relegation of qualitative tools to a secondary and inci-

kituose įvertinimuose. Svarbu tai, kad kokybinėms tyrimo priemonėms skiriama tik antraeilė ar atsitiktinė vieta. Jei norime objektyviai palyginti universitetus, – to siekiama Bolonijos deklaracijoje, – nėra kito pasirinkimo.

Kaip minėta, šių programų įvertinimo tikslas buvo pagerinti universitete teikiamų paslaugų kokybę. Tačiau tinkamesnis būtų ne kokybės, o rezultatyvumo terminas. Ne nuostabu, kad konkurencija tarp universitetų tampa svarbia jų egzistencijos sąlyga. Tai visiškai nauji standartai Ispanijos ir Europos universitetams. Iš dalies tai šiuolaikinio įvertinimo, atliekamo JAV ir Britanijos universitetuose, kopija. Išskeltos temos tampa vis svarbesnės šiuolaikinės socialinės sistemos įvertinime. Ar programų įvertinime reikėtų siekti ne tiek kokybės, kiek rezultatyvumo? Ar įvertintojai turėtų šias dvi sąvokas laikyti sinonimais? Ar konkurencingumas – tai būdas sukurti galutinį ir pagrįstą įvertinimo mechanizmą? Ar standartizuotas įvertinimas, atliktas institucijoje, bus reikalingas tik pačios institucijos savireklamai?

Europiniu, nacionaliniu, regioniniu ir universitetiniu lygmenimis stipriai akcentuojamas visuotinis dalyvavimas, nors ir nelabai sėkmingai. Remdamasis patirtimi, galiu teigti, kad oficiali informacija yra teisinga. Vidinio ir išorinio įvertinimo sistemos tik patvirtina šį tikslą. Problema ta, kad mažai žmonių tuo tiki, arba nors ir tiki, bet taip nesielgia. Tai vienintelis paaiškinimas, kodėl tiek mažai žmonių dalyvavo muzikos mokytojo rengimo programos įvertinimo procese.

Pirmoji problema, kilusi Granados universitete, buvo muzikos mokytojų rengimo komiteto paskyrimas. Oficialiai aš buvau paskirtas antruoju prezidentu, bet iš tikrųjų buvau ketvirtas. Dėl įvairių priežasčių trys mano katedros kolegos atsisakė dalyvauti. Taip pat pasielgė ir fakulteto akademinio personalo atstovai. Turėjo dalyvauti keturi dėstytojai, bet vienas niekada nedalyvavo. Administracijos atstovas ateidavo į susirinkimus, bet pabaigoje išaiškėjo, kad jį domino tik tai, ką mes galime pasakyti apie jo padalinį. Situacija dėl studentų nebuvo tokia dramatiška, nors iš keturių jų atstovų liko trys jau iš pat pradžių. Tačiau ir pastarieji nereguliariai lankydavo susirinkimus, atsižvelgdami į savo tvarkaraščius ir iškilusias problemas. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus komisijos narius. Aš vienintelis buvau labiausiai įtrauktas į šį procesą galbūt dėl to, kad neturėjau kitos išeities.

Štai taip lengviau arba sunkiau mes rinkome duomenis ir siuntinėjome anketas. Kai kurie studentai nenorėjo pildyti anketų, argumentuodami, kad tai yra beprasmiška. Tai jie pasakydavo, kai auditorijoje nebūdavo dėstytojo. Dėstytojai buvo linkę dar mažiau bendradarbiauti. Jie paprasčiausiai negražindavo anketų. Tik septynios anketos buvo surinktos. Kiti universiteto darbuotojai domėjosi tik tais klausimais, pagal kuriuos buvo vertinama jų veikla. Trylika žmonių dalyvavo atvirame susirinkime, kur buvo pristatoma pirminė ataskaita, trylika, įskaitant du žmones iš padalinio, atsakingo už įvertinimo proceso vykdymą universitete. Šeši studentai ir penki akademinio personalo nariai dalyvavo susirinkime, kuriame diskutuota apie stipriąsias ir silpnąsias mūsų studijų programos puses. Svarstant šiuos klausimus, kiti universiteto darbuotojai nedalyvavo.

Išorinio vertinimo metu situacija buvo dar įtemptesnė. Kaip minėta anksčiau, komitetas taip pat kvietė į atvi-

ental place. If we seek objective comparison among universities, as is stated in the Bologna declaration, we have no choice.

The stated purpose for these evaluation programs is to improve the quality of the universities. But efficiency rather than quality is the more appropriate term. Not surprisingly, competitiveness between universities is becoming an emergent condition. This is a completely new standard for Spanish and European universities. To a certain extent, it is a copy of the contemporary of evaluation of US and British universities. The topics raised are increasingly relevant in current social system evaluation. Should evaluation of programs be aimed at quality less than efficiency? Should evaluators consider these terms as synonymous? Is competitiveness a way to attain the final and legitimate mechanism of evaluation? Will standardized evaluation implemented by one's own institution settle into mere self-promotion?

With regard to full participation, it is strongly emphasized by European, national, regional and university establishments, but without much success. According to my experience, the official message is sincere. The internal and external evaluation system corroborates this purpose. The problem is that not many people believe it, or even worse, they believe it but have not acted accordingly. This is the only explanation I have for the very low involvement in the evaluation process of participants in music teacher education programmes.

At Granada, the first problem came with the appointment of the music teacher education committee. Officially, I was the second president designated, but actually I was the fourth. For different reasons, three colleagues from my department declined. The same happened with faculty representatives. There should have been four instructors, but one of them never came. There was a staff representative who attended meetings but in the end seemed only concerned above what we said about his sector. The situation was not so dramatic with students, albeit four representatives were reduced to three at the very beginning. The three participated irregularly, according to their schedules and the tasks before us. That was true of the other members of the committee as well. I was the one most involved in that evaluation, maybe because I felt I did not have a choice.

With such lights and shadows, this is how we collected data and sent out questionnaires. Some students did not want to fill out the surveys, arguing it was useless. They said that when no instructor was present. Faculty members were much less collaborative. They simply did not send back their surveys. Only seven questionnaires were picked up. The staff showed interest only when some issue related to them was dealt with. Thirteen people attended the open meeting to present the early report, thirteen people, including two from the agency in charge of carrying out the evaluation process at the university. Six students, five faculty members, and no staff members attended the meeting at which we discussed the strongest and weakest points in our academic programme.

During the external phase, the situation was even more stressful. As I stated earlier, that committee also held open meetings with every sector involved in the foreign lan-

rus susitikimus asmenis, dirbančius užsienio kalbų ir muzikos mokytojo rengimo programose: dėstytojus, kitus darbuotojus, studentus ir absolventus. Dalyvauta buvo labai neaktyviai. Į kai kuriuos iš tų susitikimų niekas neatėjo. Į susitikimą apie muzikos mokytojo rengimą atėjo tik vienas žmogus. Nė viename susirinkime nedalyvavo daugiau nei dešimt žmonių.

Kai ką panašaus galima pasakyti ir apie dalyvavimą galutiniame muzikos mokytojo rengimo įvertinimo etape, kai rašoma ataskaita. Nupiešdamas tokį vaizdą, aš nebandau kam nors skųstis, tik noriu pavaizduoti aktyvaus dalyvavimo stoka, vykdant įvertinimą.

Kodėl dalyvauta taip pasyviai? Kiek man yra žinoma, tai įprastas reiškinys vertinant daugumą programų, - ne tik Granados universitete. Kodėl žmonės neateina pasakyti, ką jie galvoja, kai jiems sudaryta galimybė tai išreikšti, be to, tai jų profesinė pareiga? Galutinėje įvertinimo ataskaitoje vidinė komisija pažymėjo keletą priežasčių:

1. Komisija nesugebėjo perteikti įvertinimo proceso svarbos.

2. Dėstytojai, kiti darbuotojai ir studentai sumaišė studijų kokybės įvertinimą su atestavimu ar net su sankcijomis. Iš tikrųjų, įvertinimas ir atestacija turi tą pačią reikšmę ispanų kalboje (taip pat ir lietuvių k. – *vertėjo pasta-ba*). Be to, žmonės neturi formalaus įvertinimo patirties, taigi žinių stoka ir netgi studentų ir dėstytojų/darbuotojų nepasitikėjimas yra gana suprantami dalykai.

3. Įvairios akademinės bendruomenės grupės nelabai linkusios keistis. Žmonės kritikuoja tam tikrus dalykus, bet iš tikrųjų tik vienas kitas nori, kad *status quo* pasikeistų.

4. Įvertinimas skatinamas iš viršaus. Studijų proceso dalyviai skeptiškai žiūri į kontrolės grupės narių ketinimus. Komisijos, kuri atstovautų kiekvieno sektoriaus interesams atskirose programose, paskyrimas, nesukėlė didesnio pasitikėjimo.

5. Akivaizdu, kad universiteto kontrolės taryba neįsivaizdavo, kokia dviprasmiška jų kalba. Viena vertus, jie kalbėjo apie demokratiją ir visų dalyvavimo būtinumą. Kita vertus, buvo kalbama apie įvertinimą, vartojant tokias sąvokas kaip pažymiai, publikacijos ir t. t. Taigi kalbėta apie tų pačių įvertinimo kriterijų, kurie yra taikomi privačiame versle, įgyvendinimą. Įdomu pažymėti, kad svarstant galutinę ataskaitą Rektorate, tai buvo vienintelis diskusiją sukėlęs klausimas. Jokių komentarų apie kitus probleminius dalykus nebuvo pateikta. Be to, ši konceptuali problema atsispindėjo ir ataskaitoje.

Kiekviena iš šių penkių priežasčių turėjo įtakos pasyviai dalyvavimui įvertinime. Tuo pačiu jos iškėlė kitus klausimus apmąstymams: ar įvertinimo programa, įgyvendinta pačios institucijos jėgomis, gali būti objektyvi? Kaip reikėtų skatinti dalyvavimą įvertinimo procese, kai žmonės visai nenori būti įvertinti?

Galbūt mano požiūris pesimistiškas. Galbūt man derėjo galvoti apie specifines problemas, pvz.: koks būtų dalyvių procentas, jei būtų vertinama kita programa? Ar turėtume atmesti balsus tų, kurie dalyvavo? Ar mūsų vertinime dalyvavo studentai, fakulteto dėstytojai ir administracijos darbuotojai, kurie nedalyvavo ankstesnėse apklausoje? Galbūt čia atsakymai yra teigiami.

guage and music education degrees: faculty members, staff, students, and alumni too. Participation was low. For some of those meetings nobody attended. At the music education sessions, at least one person attended. Never were there more than ten people.

Something similar could be said about participation in the final stage of the music teacher education evaluation, writing the report. With this picture I do not try to complain of anybody, but to depict the lack of participation with which this evaluation was carried out.

Why was there such a low participation throughout? As far as I know, this was the general rule at most of the programmes evaluated, not only at the University of Granada. Why did people not come to say what they think when they had the opportunity and professional obligation? In the final evaluation report, the internal committee pointed out some possible reasons:

1. The committee did not manage to portray the value of the evaluation process.

2. Faculty members, staff members, and students confused evaluation with assessment and even with sanction. Actually, *evaluation* and *assessment* are the same word in Spanish. In addition, there is still little experience with formal evaluation, so lack of knowledge and even mistrust is understandable among staff members and students.

3. Different groups are not really keen on change. People criticize particular things, but in fact few want the status quo changed.

4. Evaluation is being promoted *from the top*. Participants are sceptical about the intentions of trustees. Appointment of a committee representing each sector in every programme did not evoke enough confidence.

5. The board of trustees apparently did not realize the ambiguity of their language. On the one hand, they talked about democracy and the importance of full participation. On the other, they spoke about evaluation in terms of results with regard to grades, publications, and so on. They spoke about implementation of the same criteria of evaluation as private businesses. Curiously, this point in the final report was the only one questioned by the Office of the Rector agency. No comment on any other issue was forthcoming. In the end, this conceptual problem was kept in the report.

Each of these five possible reasons likely had a certain influence on the scarce participation. At the same time, they led me to think of other topics becoming more relevant in current evaluation: Can an evaluation program implemented by one's own institution be objective? How should participation be promoted in an evaluation process when people do not really want to be evaluated?

Perhaps my viewpoint was pessimistic at first. Perhaps I should have thought about more particular issues, like: how much would participation there have been had another process been carried out? Should we remove the voices of those who took part? Were there some students, staff and faculty members who did not take part in the past but did in our evaluation? Perhaps the answers here are positive.

- ¹ Norėčiau padėkoti Robert Stake už jo neįkainojamus komentarus ir pasiūlymus.
- ² Informaciją pateikė Europos kokybės užtikrinimo tinklas adresu <http://www.enqa.net>.
- ³ Visas citatas iš ispanų kalbos į anglų kalbą išvertė autorius.
- ⁴ <http://www.enqa.net/about.lasso>
- ⁵ Rekomendaciją 98/561/EC 24 rugsėjo 1998 galima rasti šiuo adresu <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/recom.html>.
- ⁶ http://www.unige.ch/cre/activities/Bologna%20Forum/Bologna_welcome.htm
- ⁷ Toks padalijimas į keturias grupes nuo tada didėja. Jis vis dar nėra baigtas.
- ⁸ Mano nuomone ne visi klausimai gali būti vertinami pagal tuos pačius kriterijus. Kai kurie klausimai yra labiau asmeniški ir neatspindi institucinių problemų, todėl neturėtų būti įtraukti į institucijos studijų kokybės vertinimo vidurkį.
- ⁹ Čia pateikti duomenys gauti pavasario semestro metu. Rudens semestro metu gauti duomenys panašūs.
- ¹⁰ Nuo 2001–2002 mokslo metų atliekamas žvalgomasis tyrimas: taikoma sistema, kai studentai registruojasi internetu. Tai dabar jau tapo įprasta registracijos procedūra, papildanti senąją sistemą.
- ¹¹ Siūlėme parengti naujus susitarimus su viešųjų mokyklų Kontrolės taryba ir pakeisti trečiojo kurso studentų praktikos atlikimo laiką, – praktiką nukelti iš rudens į pavasario semestrą. Taigi *Muzikos didaktika* bus dėstoma prieš *Praktikumą III*. Šis pakeitimas pirmą kartą buvo įgyvendintas šiais mokslo metais.
- ¹² Atvirų susirinkimų metu vyko diskusija apie tai, koks turėtų būti programos gerinimo tikslas: specializacija muzikoje ar globalus mokytojų rengimas? Argumentas už specializaciją – sunkumai lavinant studentų muzikinį atlikimą. Argumentai už labiau apibendrintą rengimą – dauguma muzikos mokytojų turi dirbti bendrųjų dalykų mokytojais.
- ¹³ Atvirų susirinkimų metu kai kurie dėstytojai pasakė, kad šis pasiūlymas per daug miglotas, palyginus su kitais ataskaitos pasiūlymais. Kiti teigė, kad tai jau šis tas konkretaus. Komisijos pozicija buvo eklektiška: turėtume būti labiau specifiški, bet negalime pasakyti – ir neturėtume – kaip studentai turėtų daryti tai, kas priklauso nuo jų iniciatyvos. Mes taip pat pažymėjome ataskaitoje, kad tai įpareigojimas fakultetams – užtikrinti sąlygas šiai atsakomybei prisiimti.
- ¹⁴ Daugiau informacijos galima rasti šiuo adresu (Ispanų kalba) <http://www.mec.es/consejou/indicadores/index.html>.
- ¹ I would like to thank to Robert Stake all his invaluable comments and suggestions.
- ² Information provided by the European Network for Quality Assurance at <http://www.enqa.net>.
- ³ All quotations formerly written in Spanish have been translated by myself.
- ⁴ <http://www.enqa.net/about.lasso>
- ⁵ The Recommendation 98/561/EC of 24 September 1998 can be found at <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/recom.html>.
- ⁶ http://www.unige.ch/cre/activities/Bologna%20Forum/Bologna_welcome.htm
- ⁷ This split into four groups has been increasingly implemented since then. It has not been completed yet.
- ⁸ In my opinion not all items are following the same criteria. Some questions are personal more than institutional matters and should not be included in any mean score of institutional quality.
- ⁹ Data shown were obtained in the spring semester. Scores for the fall were similar.
- ¹⁰ Since 2001/2002, there has been a pilot system in which education students can be registered through the internet. This is now a regular registration procedure in addition to the old system.
- ¹¹ We suggested finding a new arrangement with the public schools' board of trustees, and the change practices for juniors from the fall semester to spring. Thus, *Didactics of Music* would be made before the *Practicum III*. This change has been carried out this school year for the first time.
- ¹² There was a discussion among those attending open meetings about what we should target for improvement: specialization in music or global training as teachers? In favour of specialization was the difficulty to train the music performance of students. On the side of generalization was the fact that many music teachers have to work as general teachers.
- ¹³ During open meetings, some instructors said this proposal was too vague, in contrast with other report suggestions. Some others said it is something concrete indeed. The committee's stance was eclectic: we should be more specific, but we cannot – and should not – say how students must do something which depends on their own initiative. We also stated in the report that faculties should be committed to letting that self-responsibility happen.
- ¹⁴ Further information can be found – in Spanish – at <http://www.mec.es/consejou/indicadores/index.html>.

LITERATŪRA / REFERENCES

Apple M.W. (1995). *Education and Power*. New York: Routledge.
Aróstegui J. L. et al. (2002). *Informe de Evaluación de la Diplomatura de Maestro, Especialidad Educación Musical*. Granada: University of Granada. In.: can be found at http://www.ugr.es/%7Evic_plan/evaluacion/informes/educacion_musical.pdf. It is only in Spanish.
Consejo de universidades (1999). *Guía de Evaluación de la Titulación*. Madrid: Secretarĳa General del Consejo de Universidades.

Ministerio de Educación y Ciencia (1995). Real Decreto 1947/1995, de 1 de diciembre, por el que se establece el Plan de la Calidad para las Universidades. Boletín Oficial del Estado del 12 de diciembre, 294, pp. 35473–35474.

Ministerio de Educación y Ciencia (2001). Real Decreto 408/2001, de 20 de abril, por el que se establece el II Plan de la Calidad de las Universidades. Boletín Oficial del Estado del 21 de abril, 96, pp. 14777–14779.

*Įteikta 2004 m. vasario mėn.
Delivered 2004 February*

Dr. JOSÉ LUIS ARÓSTEGUI
Granados universiteto (Ispanija) Muzikinio rengimo
katedros docentas.
Tyrimų sritys:
muzikinio rengimo įvertinimas

Dr. JOSÉ LUIS ARÓSTEGUI
Associate professor at the Music Education Department,
University of Granada, Spain.
Research interest:
evaluation in music education.

arostegu@ugr.es

1 priedas

STUDENTŲ NUOMONĖS TYRIMAS APIE DĖSTYMO KOKYBĘ
Granados Universitetas. Įvertinimo ir kokybės tobulinimo tarnyba

STUDENTŲ SKAIČIUS	FAKULTETO KODAS	DALYKO KODAS	ANKETOS NUMERIS
(Studentams nepildyti)			
LYTIS: <input type="checkbox"/> VYRAS <input type="checkbox"/> MOTERIS		<input type="checkbox"/> GRANADA ŠEIMOS GYVENAMOJI VIETA: <input type="checkbox"/> PRIEMIESTIS <input type="checkbox"/> TOLIMESNI MIESTAI	

Įvertinkite žemiau pateiktus teiginius nuo 1 iki 10 iš dalykinės pusės

1. Jūsų šiam dalykui sugaištamas laikas per savaitę	
2. Jūsų pasitenkinimas tuo, ką išmokote	
3. Paskaitų lankymo reguliarumas	
4. Individualioms konsultacijoms skirto laiko išdėstymas	
5. Akademiniai santykiai su kartu studijuojančiais	
6. Tolerancija ir pagarba auditorijoje	
7. Jūsų studentų grupės atstovai	
8. Jūsų domėjimasis šiuo dalyku	
9. Bendra Jūsų nuomonė apie jūsų studijuojamą programą	
10. Bendradarbiavimas tarp studentų studijuojant šį dalyką	
11. Apie programą gaunama informacija: vertinimas, nuorodos į literatūrą ir pan.	
12. Jūsų nuomonė apie studijų programos kokybę remiantis šio dalyko paskaitomis	
13. Šio dalyko svarba jūsų profesiniame gyvenime	
14. Šio dalyko įtaka jūsų asmeniniam studijavimui	
15. Perduodamo turinio naujovės	
16. Kreditų už praktikos darbus įvykdymas	
17. Protinės veiklos naudojimas (apmąstymai, samprotavimai ir t.t.)	
18. Dėstytojo gebėjimai sudominti dalyko turiniu	
19. Akademiniai santykiai su dėstytoju	
20. Ar jūs pasitenkinti dėstytoju apskritai	
21. Dėstytojo prieinamumas pageidaujant studentui	
22. Individualių konsultacijų įvykdymas	
23. Dėstyto nuoseklumas ir aiškumas	
24. Skirtingų veiklų ir metodų naudojimas	
25. Mokslinės kritikos skatinimas	
26. Dėstytojo ir studentų dialogas, tiriant akademines dalyko problemas	
27. Dėstytojo vykdoma jūsų studijavimo stebėseną / monitoringą	
28. Metodinės medžiagos tinkamumas (literatūros sąrašo, skaidrių, užrašų klasėje ir t.t.)	
29. Dėstytojo prisitaikymas prie studentų supratimo lygio	

Annex 1

STUDENTS' OPINION SURVEY ABOUT TEACHING QUALITY
University of Granada. Office for Evaluation and Quality Improvement

STUDENTS NUMBER:	FACULTY CODE:	SUBJECT CODE:	FORM NUMBER:
(Not to be filled out by students)			
GENDER: <input type="checkbox"/> MALE <input type="checkbox"/> FEMALE		FAMILY RESIDENCE: <input type="checkbox"/> GRANADA <input type="checkbox"/> SUBURBS <input type="checkbox"/> DISTANT TOWNS	

Rate from 1 to 10 the following aspects with regard to the subject deemed

1. Your weekly work for this subject	
2. Your satisfaction with what you have learned	
3. Your regularity attending classes	
4. Your deployment of tutoring time	
5. Academic relationships with your classmates	
6. Tolerance and respect in class	
7. Representatives of your students' group	
8. Your interest for this subject	
9. At large, your opinion for your academic degree program	
10. Collaboration among students regarding their work for this subject	
11. Information received about the program: assessment, basic references, and the like	
12. Your opinion about the quality of the academic program followed for this subject	
13. Importance of this subject in your professional life	
14. Contribution of this subject to personal instruction	
15. Novelty of contents imparted	
16. Fulfilment of practice credits	
17. Use of mental processes (reflection, reasoning...)	
18. Instructor's ability to promote interest for subject's contents	
19. Academic relationship with your instructor	
20. At large, your satisfaction with your instructor	
21. Instructor's availability and accessibility towards students' requests	
22. Fulfilment of tutoring time	
23. Clarity and order in his/her expositions	
24. Use of different activities and methods procedures	
25. Promotion of scientific critique	
26. Instructor's dialogue and students' enquiry into your academic problems for this subject	
27. Instructor's monitoring of your learning	
28. Material resources adjustment (bibliography, slides, class notes...)	
29. Instructor's adaptation to student's level of comprehension	

2 priedas

STUDENTŲ NUOMONĖS TYRIMAS APIE PRAKTIKUMĄ III (SEMINARUS)
Muzikos mokytojų rengimo programos vidinė įvertinimo komisija

LYTIS:	<input type="checkbox"/> VYRAS	<input type="checkbox"/> GRANADA
	<input type="checkbox"/> MOTERIS	ŠEIMOS GYVENAMOJI VIETA:
		<input type="checkbox"/> PRIEMIESTIS
		<input type="checkbox"/> TOLIMESNI MIESTAI
VADOVAS:		<input type="checkbox"/> JOSÉ LUIS ARÓSTEGUI
		<input type="checkbox"/> MARÍA LUISA CALVO
		<input type="checkbox"/> CARMEN MARTÍN
		<input type="checkbox"/> VÍCTOR NEUMAN
		<input type="checkbox"/> MARÍA ANGUSTIAS ORTIZ

Įvertinkite žemiau pateiktus teiginius nuo 1 iki 10 apie praktikos seminarus

1. Jūsų darbo intensyvumas (skaitymas ir įvairaus pobūdžio rašymas)	
2. Jūsų pasitenkinimas pradiniais, tarpiniais ir galutiniais seminarais	
3. Jūsų pasitenkinimas seminarais, kuriuos vedė jūsų praktikos vadovas	
4. Individualioms konsultacijoms skirto laiko išdėstymas	
5. Akademiniai santykiai su kartu studijuojančiais	
6. Jūsų susidomėjimas šiais seminarais	
7. Bendras šių seminarų įvertinimas	
8. Gauta informacija apie organizavimą: planavimą, seminarams skirtą laiką, įvertinimą, literatūrą ir t. t.	
9. Jūsų požiūris į seminarų turinio kokybę	
10. Šio dalyko svarba jūsų profesiniam ir asmeniniam tobulėjimui	
11. Jūsų lūkesčių išpildymas	
12. Reflektavimo ir samprotavimų naudojimas seminaruose	
13. Dėstytojo gebėjimai jus sudominti seminaro metu	
14. Seminarų sąsajos su jūsų patirtimi mokyklose	
15. Akademiniai santykiai su dėstytoju	
16. Bendras jūsų pasitenkinimas dėstytoju	
17. Dėstytojo prieinamumas pageidaujant studentui	
18. Dėstyto nuoseklumas ir aiškumas	
19. Dėstytojo ir kitų studentų dialogas, aiškinantis jums mokykloje kilusias problemas	
20. Dėstytojo prisitaikymas prie studentų supratimo lygio	
21. Pradinių, tarpinių ir galutinių seminarų nauda	
22. Bendras jūsų pasitenkinimas praktikos vadovo darbu	

Annex 2

STUDENTS' OPINION SURVEY ABOUT PRACTICUM III (SEMINARS)
 Internal Committee of the Music Teacher Education Programme

<p>GENDER: <input type="checkbox"/> MALE <input type="checkbox"/> FEMALE</p>	<p>FAMILY RESIDENCE: <input type="checkbox"/> GRANADA <input type="checkbox"/> SUBURBS <input type="checkbox"/> DISTANT TOWNS</p>
<p>SUPERVISOR:</p>	<p><input type="checkbox"/> JOSÉ LUIS ARÓSTEGUI <input type="checkbox"/> MARÍA LUISA CALVO <input type="checkbox"/> CARMEN MARTÍN <input type="checkbox"/> VÍCTOR NEUMAN <input type="checkbox"/> MARÍA ANGUSTIAS ORTIZ</p>

Rate from 1 to 10 the following aspects with regard to the Practicum seminars

1. Intensity of your work (readings and papers)	
2. Your satisfaction with initial, middle, and final seminars	
3. Your satisfaction with seminars carried out with your supervisor instructor	
4. Your deployment of tutoring time	
5. Academic relationships with your classmates	
6. Your interest in these seminars	
7. Your overall rating of those seminars	
8. Information received about organization: planning, sessions, evaluation, bibliography...	
9. Your viewpoint about the quality of content dealt with.	
10. The importance of this subject in your professional and personal life	
11. Accomplishment of your expectations	
12. Usage of reflection and reasoning in seminars	
13. Ability of instructor to promote your interest in seminars	
14. Relationship of seminars to your experience at schools	
15. Academic relationship with your instructor	
16. At large, your satisfaction with your instructors	
17. Availability and accessibility towards students' requests	
18. Clarity and order in her/his exposition	
19. Instructor's dialogue and students' enquiry into your problems at schools	
20. Instructor's adaptation to student's level of comprehension	
21. Usefulness of initial, middle, and final seminars	
22. On the whole, your satisfaction with the practicum coordinator's labour	

3 priedas

STUDENTŲ NUOMONĖS TYRIMAS APIE UNIVERSITETO PASLAUGAS
Granados Universitetas. Įvertinimo ir kokybės tobulinimo tarnyba

ANKETOS NUMERIS	CENTRAS	KURSAS
(Studentams nepildyti)		
LYTIS: <input type="checkbox"/> VYRAS <input type="checkbox"/> MOTERIS	ŠEIMOS GYVENAMOJI VIETA: <input type="checkbox"/> GRANADA <input type="checkbox"/> PRIEMIESTIS <input type="checkbox"/> TOLIMESNI MIESTAI	
GYVENAMOJI VIETA:	<input type="checkbox"/> PRIVATI REZIDENCIJA <input type="checkbox"/> UNIVERSITETO BENDRABUTIS <input type="checkbox"/> ŠEIMOS <input type="checkbox"/> NUOMOJAMAS BUTAS <input type="checkbox"/> KITA	

Įvertinkite žemiau pateiktas paslaugas nuo 1 iki 10

1. Bendra jūsų centro veikla	
2. Registracijos darbas	
3. Patalpų ir įrangos tinkamumas (auditorijos, laboratorijos ir t.t.)	
4. Kultūrinė ir sportinė veikla jūsų centre	
5. Valymo ir priežiūros darbai	
6. Dekanato valdymas	
7. Kompiuterinės laboratorijos	
8. Tolerancija ir pagarba jūsų centre	
9. Kopijavimo paslaugos	
10. Kavinė	
11. Studentų atstovavimas jūsų centre	
12. Budinčiojo kambarėlis	
13. Biblioteka jūsų centre	
14. Administracinės paslaugos	
15. Jūsų nuomonė apie studentų atstovavimą dirbant	
16. Studentų įsitraukimas į universiteto reikalus	
17. Maitinimosi vietų veikla	
18. Centrinė biblioteka	
19. Vietos panaudojimas jūsų centre	
20. Sportinė veikla, organizuojama Universiteto Sporto Centro	
21. Transporto iki jūsų centro paslaugos	
22. Bankomatai ir viešo naudojimo telefonai jūsų centre	
23. Stipendijų tarnyba	
24. Universiteto įdarbinimo agentūra	
25. Universiteto informacijos ir dokumentacijos paslaugos	
26. Nuolatinų studijų centras	
27. Universiteto atsakas į visuomenės poreikius	
28. Jūsų dabartinės gyvenamosios vietos kokybė, tuo atveju, jei skiriasi nuo įprastos	

Annex 3

STUDENTS' OPINION SURVEY ABOUT UNIVERSITY SERVICES
University of Granada. Office for Evaluation and Quality Improvement

FORM NUMBER:	CENTRE:	COURSE:
(Not to be filled out by students)		
GENDER: <input type="checkbox"/> MALE <input type="checkbox"/> FEMALE	FAMILY RESIDENCE: <input type="checkbox"/> GRANADA <input type="checkbox"/> SUBURBS <input type="checkbox"/> DISTANT TOWNS	
LOCAL RESIDENCE:	<input type="checkbox"/> PRIVATE RESIDENCE <input type="checkbox"/> HALL OF RESIDENCE <input type="checkbox"/> FAMILY <input type="checkbox"/> LEASED FLAT <input type="checkbox"/> OTHERS	

Rate from 1 to 10 the following services

1. Global operation of your centre	
2. Registration working	
3. Facilities adequacy (classrooms, laboratories...)	
4. Cultural and sporting activities at your centre	
5. Cleaning and maintenance services	
6. Dean's Office management	
7. Computer labs	
8. Tolerance and respect ambiance at your centre	
9. Photocopy service	
10. Cafeteria	
11. Students' representation at your centre	
12. Porter's lodge	
13. Library at your centre	
14. Administration services	
15. Your opinion about students' representation working	
16. Student's involvement in university matters	
17. Dining halls operation	
18. Central library	
19. Distribution of spaces at your centre	
20. Sports activities organized by the University Sports Services	
21. Transport services to your centre	
22. ATMs and public phones at your centre	
23. Grants Office	
24. University Employment Agency	
25. University Information and Documentation Service	
26. Permanent Training Centre	
27. The answer the University gives to society demands	
28. Quality of your current residence, in case it is different from familiar	